

НОВ УЧЕБНИК ПО РУСКИ ЕЗИК ЗА НАЧИНАЕЩИ (НИВО A1+)

Валентина Георгиева

Военна академия „Г. С. Раковски“

Резюме. Отзивът за учебника „Русский с собой. Учебник по руски език за българи A1+“ разглежда неговото предназначение, структура и принципи за представяне на учебното съдържание.

Ключови думи: руски език; учебник; предназначение; структура

Учебникът „Русский с собой. Учебник по руски език за българи A1+“, написан от Диана Боримечкова (Borimechкова 2022), който се появи на българския пазар за учебни пособия в началото на 2022 г., има за цел да отговори на нуждите на всички, които биха желали да започнат да изучават руски език от самото начало – ученици от средната степен на училищното образование, студенти, но също така и възрастни, изучаващи езика в курсове в присъствена или дистанционна форма на обучение, както и за самостоятелна работа. Темите от учебното съдържание правят учебника особено подходящ за възрастни обучаеми: стремежът на автора е бил да включи адекватна тематика, примери и текстове, вкл. свързани

със съвременния живот и реалии, както и отделни социокултурни елементи, които стимулират вътрешната мотивация и интерес към съзнателно изучаване на езика. Най-често причините за изучаване на руски език в съзнателна възраст са прагматични и това изисква обучението да бъде изградено въз основа на ясна система, която да следва общоприетите нива по

Европейската езикова рамка с прилагане на съпоставителен подход, както и поддържане на заинтересоваността чрез визуализацията като много важен инструмент усвояване на учебното съдържание.

Може да се твърди, че това е първият учебник по руски език, който предлага системно поднесен и в същото време – интересен и културологично информативен учебен материал за начинаещи (ниво 0 – A1+ по Европейската езикова рамка).

Учебникът в обем от 161 страници е предназначен за 120 учебни часа, колкото е продължителността на курс за ниво A1, но лексикалният минимум за това ниво е надхвърлен заради възможността да се въвеждат и усвояват новите думи в по-ускорено темпо в зависимост от категориите обучавани и интензивността (продължителността) на обучението. Граматичният обхват за ниво A1 също е разширен, например чрез представяне на допълнителни значения на падежите, представяне на теми като възвратни глаголи, вид на глагола, бъдеще време.

Учебното съдържание е организирано в 15 урочни единици и включва необходимия обем граматични правила и лексика, съответстващи на ниво A1 – A1+. Темите на урочните единици са: *Что это? Кто это?; Мы уже говорим по-русски; Сумки, чемоданы, рюкзаки; Русский или российский?; В городе на Неве; В детстве я жил в Москве; Русские любят Болгарию; Климат и погода; Он идет на рыбалку; В понедельник я поеду в Москву!; Столица России; Далеко от города; 10 тысяч километров; Давай поженемся!; С праздником!*. Учебникът съдържа и раздел „Приложения“ с допълнителни таблици и граматични коментари на български език. Отговорите на упражненията и текстовете на аудиозаписите се предлагат отделно тяло.

Предвиденият за усвояване учебен материал е структуриран около разговорните теми, които умело вплитат граматичните правила в комуникативните текстове. Темите позволяват въвеждането и упражняването на лексикални единици от общоразговорен битов характер (напр. приветствия, запознаване, семейство, дом, на улицата, ресторант, храна, време, календар, разстояния и под.). Така, структурата на урока включва следните компоненти: заглавие, включващо общата разговорна тема; съдържанието на конкретния урок с онагледяваща задача; 3 – 5 раздела с граматични теми със съответните разговорни подзаглавия, като след почти всяка граматична тема има препратка към раздел „Приложения“; упражнения в необходимата последователност – от словоформа към изречение и текст; оригинални комуникативни задачи; допълнителни материали в рубриката „Интересно знать“.

Безспорно предимство на учебника е представянето на важните граматични правила и техните изключения, както и на т.нар. „лъжливи прияте-

ли“ (думи със сходно звучене, но различно значение в български и руски) в таблици и с различни цветове, както и с илюстративен материал, които акцентират върху тези важни особености и подпомагат запомнянето им. Тъй като учебникът е предназначен за българи, вниманието е насочено към трудностите и типичните грешки: освен градираното и представено в оптимална последователност запознаване с особеностите на предложно-падежната система се обръща внимание на глагола, включително употребата на инфинитив, на специфични конструкции като „У меня есть/нет“ и др.

Спазени са психолого-педагогическите изисквания за поднасяне, упражняване и затвърждаване на учебния материал. Упражненията, предвидени за усвояване и прилагане на граматичните правила и лексикалните единици, са преобладаващи в учебника и това се налага поради факта, че именно на ниво А1 се осъществява усвояването на основните правила в руския език, без които са невъзможни правилен изказ и комуникация. Задачите и упражненията са достатъчно на брой, съобразени по трудност и отговарят на съвременните методически изисквания в структурно и съдържателно отношение, отразявайки всички новости в приложната лингвистика и методика на чуждоезиковото обучение.

Същевременно в самата урочна единица се избягва пространното теоретизиране за сметка на включването на повече упражнения, докато необходимата и важна граматична информация (описание на употребата на падежите, по-подробни граматични правила, таблици със склонение на съществителните имена и спрежение на глаголите и др.) е представена в раздел „Приложения“ в края на учебника. Във всеки урок има препратка към съответното приложение, което има справочен и/или обобщаващ характер. Това позволява урокът да съдържа концентрирано учебно съдържание, а новият граматичен материал да бъде по-подробно обяснен и разбираемо изложен, включително с коментари на български език, в приложенията.

Друг положителен елемент на учебника е уелото представяне на актуално културологично съдържание за запознаване с особеностите на руския бит, география, живот, с известни личности и културни забележителности, които са неизменен и задължителен компонент при усвояването на чужд език. Въпреки че нивото на учебния материал е за начинаещи, авторката съумява да включи подходящ материал (учебни и автентични текстове, стихове, пословици, линкове към видеофилми), който да представи на изучаващите руския език важна културологична информация. Този аспект се осъществява както чрез рубриката „Интересно знатъ“ с текстове за допълнително четене, така и чрез основните текстове и задачи съобразно темата на съответния урок.

Освен богатото и забавно илюстративно представяне на важните правила и нова лексика Диана Боримечкова включва и аудиоматериал за раз-

виване на умението „слушане“. Упражненията за слушане са с нарастваща трудност: от слушане и повтаряне, през слушане за попълване на пропуснати словоформи, към слушане за извличане на информация.

Не са пропуснати и упражнения за развиване на умението „писане“, които са разнообразни по характер и с практическа насоченост: създаване на изречения по зададен модел, съставяне на параграф(и) за разказ по дадена тема, попълване на формуляр, писане на съобщение или имейл и др.

В процеса на създаване на учебно съдържание авторката се придържа към следните принципи:

- разделите с граматични теми в рамките на даден урок да са обединени от обща разговорно-лексикална тема, която по възможност да има и социокултурна насоченост;

- включване на задачи за развиване на четирите речеви умения във всеки урок;

- да не се поднася „изпреварваща“ информация, т.е. текстовете и упражненията да не включват (граматичен) материал, който още не е обяснен;

- използване на т.нар. „прецедентни фрази“ (цитати от популярни песни, пословици, крилати изрази, типична за културата на носителите на езика) в примерите и дори в граматичните упражнения, тъй като те съдържат потенциал за инициране на комуникация (коментар, дискусия, обратна връзка) и разширяване на общата култура;

- максимално използване на разнообразни графични средства с дидактична цел и оптимално визуално оформление.

В заключение трябва да се подчертае, че тематиката, граматичното и лексикалното съдържание на учебника „Русский с собой. Учебник по руски език за българи А1+“ напълно отговарят на необходимостта от нов актуален учебник за нуждите на българския пазар и на потребностите на обучаемите от различни възрастови категории, които правят първи стъпки в усвояването на руския език. Нивото на поднасяне на учебния материал отговаря на съвременните изисквания на методиката на чуждоезиковото обучение благодарение на включването на провокиращи мисленето и осъзнатото учене задачи. Разнообразното съдържание с интегриран комуникативен заряд ще подпомогне използването на наученото в клас в реална житейска ситуация, успешното усвояване на основите на руския език и развиване на комуникативните умения на обучаемите.

ЛИТЕРАТУРА

БОРИМЕЧКОВА, Д. 2022. *Русский с собой. Учебник по руски език за българи А1+*. София: Артграф. 161 с., ISBN 978-619-7368-71-0

REFERENCES

BORIMECHKOVA, D. 2022. *Russkiy s soboy. Uchebnik po ruski ezik za bulgari A1+*. Sofia: Artgraf. 161 p. ISBN 978-619-7368-71-0

NEW TEXTBOOK IN RUSSIAN LANGUAGE FOR BEGINNERS (LEVEL A1+)

Abstract. The review of the textbook „Русский с собой. Учебник по руски език за българи A1+” presents its target group, structure, and principles of the design of its learning content.

Keywords: Russian language; textbook; purpose; structure

✉ **Dr. Valentina Georgieva, Assoc. Prof.**

ORCID iD 0000-0001-8392-9613

Head of the Language Training Department

Rakovski National Defence College

1504 Sofia, Bulgaria

E-mail: v.georgieva@rncd.bg